

Tar avstamp i Kristallnatten

Kristallnatten mellan 9 och 10 november var kulmen på de våldsamma Novemberpogromerna mot judar, som genomfördes i Tyskland mellan den 7 och 13 november 1938. Pogromerna iscensattes av nazister och utfördes av beväpnade grupper främst från det paramilitära *Sturmabteilung* (SA) men även många civila deltog. Omkring 400 judar dödades eller tvingades begå självmord, 20 000–30 000 arresterades och fördes till koncentrationsläger, 267 synagogor brändes ned och över 7 500 butiker vandaliserades.

Boken *Resenären* tar avstamp i dessa händelser och skildrar hur en judisk affärsman tvingas fly från sin tyska fru och från sitt hem, och hur han under några dagar undviker att bli arresterad genom att färdas på tåg fram och tillbaka genom Tyskland.

Genom författaren **Ulrich Alexander Boschwitz** upptäcker jag hur jag får en förstärkt inlevelse i de fruktansvärda händelser som drabbade alla judar under dessa dagar och åren innan. Hur en människa ena dagen kan vara en fullvärdig och uppskattad medborgare, men sakta förvandlas till att bli en misstänkliggjord person och slutligen till att betraktas som en brottsling – utan att ha brutit några lagar – endast på grund av sin religion/etnicitet.

Boschwitz själv lyckades ta sig ut ur Tyskland redan 1935, då de nya raslagarna antogs, och emigrerade då till Sverige och sedan till Norge. Omedelbart efter novemberpogromerna 1938, skriver författaren, som i ett febrilt rus, *Resenären* på bara fyra veckor. Boken ges ut i London 1939 under pseudonym och får då titeln *The Man Who Took Trains*. Men författaren fortsätter att bearbeta texten.

Strax före andra världskriget går författaren och hans mor i exil i Storbritannien och placeras där i interneringsläger.

Därefter förflyttas han och tusentals andra till interneringsläger i Australien. Boschwitz fortsätter dock att bearbeta sitt manuskript och 1942 tillåts han återvända till Storbritannien. Dessvärre torpederas båten som han och 361 andra passagerare färdas i av en tysk ubåt och han dör endast 27 år gammal.

År 2015 återfinns Peter Graf författarens ofullständiga manuskript och beslutar sig för att bearbeta texten till den bok som Bonniers förlag nu ger ut. Boken har stor aktualitet i den utveckling vi upplever idag, och bör läsas av alla så att vi kan lära av historien.

Peter Roth

Resenären

Ulrich Alexander Boschwitz

Albert Bonniers förlag